

KERKELIJK LEVEN

„In stiller, wehmuthweicher Abendstunde
Umklungen mich die längst verschollnen Lieder“.

Zij klinken zoo zoet, zoo rein mij toe, uit den tijd van we-
eer . . . . Mijn oor wordt doof voor het gegons en geruisch van
het leven-van-heden; en nù boeien mij weer die klanken-van-
toen, van tijden terug, toen de ziel nog jeugdig was en levensblij.

En heerlijk leef ik weer het leven des verledens. Ik voel weer
de bekoorlijkheid van die vroegere jaren, toen alles nog zoo
ideaal-waar en schoon en goed was, toen zorgen het gemoed
nog niet kwelden, toen de toekomst nog scheen een wondere
mengeling van eer, van vrijheid en triomfen en vreugd.

Ik ben weer in Rolduc, in het rijke leven dààr, met zijn
heerlijke reeks van emoties, momenten van blijheid, of van zelf-
voldaanheid, uitgelatenheid, of ook . . . ja, van wrevel en smart,
maar van een smart, die niet diep sneed in het harte, wjl de
onschatbare blijmoedigheid der jeugd zich nooit verloochende.

Ja, toen was 't zomer in de ziel!

En de zon van dien zomer was de zon des geloofs. De gods-
dienst, ziedaar wat aan het Rolducsch leven zulk een hoog
karakter gaf, ziedaar de bron van zijn warmte en zijn poëzie.

Bijna geen uur van den dag vlood voorbij of, hetzij voor
studie, voor klas, of maaltijd, werd de Schepper herdacht in een
bede om zegening of in een dankwoord voor het genotene. En
in den avond, als de arbeid geëindigd was, dan gingen zoovelen
na den laatsten maaltijd, uit eigen vrije beweging, alvorens nog
van de laatste recreatie te gaan genieten, op naar de schemer-
lichtende abdijkerk, om daar het hooger genot te smaken van
de stille bede; om het hart met zijn verborgen geheimen daar
uit te storten aan Jezus' Hart, en, vaak met uitgestrekte armen,
te bidden om vergeving voor eigen zwakheid, om leniging van
smart, om zegen en uitkomst voor door zorgen gekwelde ouders,
om neer te knielen voor de altaren der heiligen.

Werd ooit inniger en vertrouwvoller gebeden dan daar in die oogenblikken? Daar in dat doffe licht, in de bekorende stilte, in die rust en dien vrede, moet heerlijk veel verkregen zijn, moet menig karakter geadeld, menige roeping geopenbaard, menige ziel gered zijn en gesterkt voor den bangen strijd der toekomst.

Voor het gewone dagelijksche leven te Rolduc gold volkomen het woord van Thijm : „Daar is heiliging, Godwijding aller daden”.

Inniger nog werd die heiliging door de onuitwischbare indrukken, die de viering der hooge kerkelijke feesten in het ontvankelijk gemoed achterliet. Wie, die ooit vergeten kan een Kerstfeest, een Goede Week, Allerheiligen, Allerzielen, de Sakramentsprocessie, een rouwplechtigheid of welke solemniteit ook te Rolduc gevierd, aanschouwd en gevoeld?

Kerstmis! „Christus natus est nobis, venite adoremus!” . . . „Venez, divin Messie”.

Door kristalheldere kinderstemmen aangeheven en door een gansche schaar van jongelingen voortgezet en herhaald in blijde verrukking, fonkelen de klanken dezer hymne langs de lage gewelven van Rolduc's crypta.

En uit de halfduistere kerk daarboven dalen rustig, omwolkt door wierookgeuren, priesters en acolythen neder, dragend in hun midden den onder schijn van brood verborgen God.

Aan het eenvoudig altaar, waar het wonder van den H. Norbertus éénmaal plaats greep, wordt driemaal nu het Wonderoffer van Golgotha herhaald.

En als het Kindekijn straks zijn intrek genomen heeft in de harten, dan parelen steeds heller de tonen van zalige verrukking en hemelsche vreugd :

„O divine enfance de mon doux Sauveur,
Aimable innocence, tu ravis mon coeur.
Que dans sa faiblesse, il paraît puissant!
Ah! plus il s'abaisse, ah, plus il est grand”.

En hooger stijgt het zielsgeluk, als de priester in warme taal beschrijft den triomf der Liefde in het kille Bethlehem.

Is het die predikatie, die de Kerstmisviering te Rolduc zoo aangrijpend maakt? . . . Ik weet 't niet. Maar wel weet ik, dat

nooit en nergens een Kerstmisviering zoo vervoert, zoo treft als te Rolduc: dat in later jaren al het schoone en lieve der jeugd gewischt kan worden uit de herinnering, behalve die ééne warme winternacht in de crypte te Rolduc, die Kerstnacht, waarlijk „schooner dan de dagen”.

En hoe treffend waren de plechtigheden der Goede Week. Op Palm-Zondag, de processie door de gangen en de aangrijpende symboliek van het „Attollite portas!”. En daarna het Lijdensevangelie, waarbij het zangkoor, in de geniale toonzetting van den Rolducsch en professor Pothast, de woeste en schuimende kreten vertolkte van het bloedeischend Joodsche volk.

Daar is iets — qu'on me passe le mot — dramatisch in de wijze, waarop die uitvoering te Rolduc geschiedt, iets dat machtig ontroert, dat schokt en kil maakt door het schrill wisselen van milde droefheidsstemmingen en helle hatelijkheden.

Hoe snijdend klinkt die hoonende eisch: „Crucifigatur!” Wat blinde haat in dat onvergeetlijk wild uitgekreten: „Barabbam!” Hoe zielversteenend die vreeselijke zelfvervloeking: „Sanguis ejus super nos et super filios nostros!” Ja, dat zijn rijke momenten.

Maar, zouden de vele jeugdige christenmannen, welke die vertolking van het heiligst Lijden en Sterven dan aanhooren, daarvan innig voelen en scherp beseffen de verheven waarde en onschatbare beteekenis?

Ongetwijfeld zal dit afhangen van den aard van hun persoonlijk gemoeds- en zieleleven.

Daar zijn er, en niet weinigen, uitverkorenen, die nauwelijks gekwetst worden door bekoring of verleiding, die, geurige bloemen gelijk, bloeien, bepareld door den dauw der goddelijke genaden. Hun reine zielen trillen mee van liefde en geluk bij iedere bede, bij iederen zang, bij iederen jubelklank, die zij hooren opstijgen tot God of Zijne Heiligen.

Daar zijn er, die gestreden hebben den strijd tegen het giftig monster, dat met drie grijnzende koppen — duivel, wereld, vleesch — telkens en telkens den aanval hernieuwt; die gevoeld hebben, hoe zwaar en hoe moeilijk 't is, te blijven goed en braaf, en te bevechten den triomf over het kwade; die, dank degelijke opvoeding en gezonde principen, gebleven zijn op den weg, aan welks einde fonkelt de ster van eeuwig geluk, of die, soms afgedwaald, moed en kracht hadden op dien weg des

heils terug te keeren. De strijd heeft hen gehard; het serene en teere verdween in hen; maar voor krachtige klanken en scherpe kleuren hebben zij gevoel nog.

Daar zijn er ook, die zich door den vrijheidszin en de genotzucht van velen der wereld lieten verleiden, en vaak, heel vaak misschien wegdwaalden van de ware baan en die, niet dan schoorvoetend, aarzelend en met tegenzin, toegaven aan den rusteloozen drang van ouders en leermeesters, en weer terugkeerden in het spoor van plicht en deugd. Wel machtig moet de impressie zijn om dezen, wier gevoel voor godsdienst jammerlijk verzwakte, nog te ontroeren.

Dat voor die allen: die heerlijk-reinen, en die immerstrijdenden, en die altoos-zwakken, de indrukken verschillen, welke onze kerkelijke plechtigheden op hen maken, is klaar. Maar zeker kan beweerd worden, dat geen, zelfs van deze laatsten, totaal gevoelloos, totaal koud blijft. De onverschilligheid in woord en daad is niet immer uiting van onverschilligheid in de innerlijkheid van het gemoed. En veel wat gezegd en gedaan en geschreven wordt is . . . valsch en ongemeend, doch geschiedt door ellendige zucht naar, wat men pleegt te noemen „aanstellerij”. Niet denkbaar is 't, dat de jonge man te Rolduc kil en ongevoelig zou blijven op dagen als Palm-Zondag, Witten Donderdag en vooral Goeden Vrijdag, met dat onvergetelijke Palestrijnsche: „Agios, o Theos, agios ischyros, agios athanatos, eleïson imas”.

Indrukwekkend werden ook de andere kerkelijke feesten te Rolduc gevierd.

Ik noem Allerzielen. En bij een ieder, oudleerling en leerling, rijst in den geest de Abdijkerk met haar rijk rouwgewaad; haar duisternis, gestoord door gele plekken van gasvlammen en waskaarsen, haar groene dennen, zoo keurig brekend het egaalzwart; de breede donkere slingers neerdalend uit de hooge gewelven.

Ik noem Onbevleete Ontvangenis. En terstond rijst het beeld van het kerkkoor, zooals 't was des avonds gedurende het plechtig Lof, toen het hoog-altaar hel glansde in stroomen van licht.

Ik noem het H. Sakramentsfeest. En een ieder denkt onmiddellijk aan dien schitterenden feesttocht met den Koning der Koningen van Rolduc naar Kerkrade's kerk. Wat stichtende

tafereelen dan op die groote heirbaan, in de vrije, heerlijke natuur: die tallooze vromen, neergeknield op den harden grond, prevelend den Rozenkrans; die eenvoudige, naïeve versieringen met kaarsen, bloemen en linten in de vensters der vaak schamele woningen, die lange rijen jongen en ouden, armen en rijken, priesters en leeken, voorafgaande den Christus, die, gedragen in gouden monstrans, omgeurd wordt door witte wierookwolken, opgestuwd uit acht hoog-opgeslingerde wierookvaten. Dan die zegen op de dorpsgrens, vóór het hulpaltaar, overwelfd door oude, bonte boomenkruinen en hellichtend in fellen zonneglans. Eindelijk die intrede in de kerk van Kerkrade, waar dan dat majestueuse Te Deum, door vierhonderd stemmen gezongen, machtig opbruiste tot den Troon van genade.

En dan de Meimaand! Een ieder hoort weer klinken in de ooren al die liefelijke Mariazangen, bij Mis en Lof en avondgebed gezongen; ziet weer in den geest na den avondmaaltijd die breede, dichte scharen kinderen van Maria voor haar beeld, door een schat van bloemen omgeurd, nederknielen; herdenkt die heerlijke wandeling op de Zondagavonden door gouden korenvelden, in frissche avondlucht naar het arm kapelletje met het oud-Moeder-Godsbeeld, die rijke, naïeve liederen, daar in Gods grootsche natuur gezongen; herinnert zich dien langen pelgrimstocht naar Schaesberg.

Ach, hoe heerlijk zijn al die herinneringen! Wat gloeit 't weer in ons gemoed, nu al die rijke momenten uit het verleden weer gevoeld en doorleefd worden. Ja, nu zijn wij verre er van, nu waardeeren wij beter nog, nu zien wij beter en scherper, wat die tijd van vroeger was, vergeleken bij het heden, met het kille proza van het wereldleven, waarin eerzucht en winstjacht den geest afmatten, maar het hart, o zoo weinig, tot sneller, krachtiger slag geprikkeld wordt.

Wat stemde te Rolduc alles tot eerlijken godsdienstzin! Zij vooral kunnen het beseffen, die het „Adieu Rolduc, séjour de mon Enfance” gezongen hebben, en nu ondervinden, hoe weinig de wereld stemt tot waarchtig besef van 's menschen hooge roeping.

Amsterdam, 1902.

ADR. VAN ROOY.
Med. Stud.